

ברוך...שעשני כרצונו

1. דברים פרק י' פסוק יב

ועתה ישראל מה יקונך אלהיך שאל מעמך כי אם-לִיראה את-יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ ללכת בְּכָל-
דרכיו ולאהבה אתו ולעבד את-יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-לִבְּךָ ובְּכָל-נַפְשְׁךָ

רש"י מסכת מנחות דף מג עמוד ב

מה ה' אלהיך וגו' - קרי ביה מאה

2. עלי שור - ח"ב דף שנ"א

"ברכת האשה שעשני כרצונו אינה ברכה שבדיעבד, שאין
לאשה ברירה אלא להשלים עם גורלה שכך רצה השי"ת
— אל כן הוא: הגר"ח מוולאז'ין כתב כי נוסח ברכה זו
הוא כענין נוסח הקדיש "בעלמא די ברא כדעוטיח" (בעולם
שברא כרצונו) והכוונה שם היא: אמנם העולם הגשמי הוא
עולם שפל, אבל הקב"ה רוצה שיתגדל ויתקדש שמו דווקא
בעולם שפל זה. ועל דרך זה כאן: אמנם, האשה היא "רק"
מקבלת, אבל כך רצה הקב"ה כי הבנין עדי עד של האדם
יהיה דווקא על ידי האשה"⁶³

③ לבושה של תורה ח"א עמוד ט"ו

וראה בספר 'לבושה של תורה' (ח"א עמ' טו) שהביא בשם הרש"ר הירש זצ"ל שביאר
בזה, שהנשים מברכות "שעשני כרצונו" היינו שמודות הנשים על היותן קרובות לתכלית
שלהן יותר מאנשים. מאחר שאין להן הנסיונות והקשיים שיש לאיש. ואצל הבת העיקר
הוא שישמרו אותה וגם היא תשמור עצמה שלא תתקלקל, ואם רק תתרחק מהשפעות

רעות ואדרבה תתקרב ותראה הנהגות טובות מעבדי ה' תתגדל ממילא להיות בעלת יראת
שמים ויראת חטא. אבל איש אינו כן ורק ע"י לימוד התורה שהוא התבלין ליצר יתרומם
לשבור את יצרו ולתקוע יראת שמים בליבו. משא"כ אשה קרובה היא לתכליתה וגם בלי
תורה תגיע אליו. וזהו הודאת האשה בכל בוקר "שעשני כרצונו" שהיא בטבע קרובה למה
שהקב"ה רוצה ממנה עכ"ד.

ברוך...שעשני כרצונו

④ שערי דמעה

דוגמה שנייה, ישנה מחלוקת אמוראים בגמרא בשאלה האם אישה כשרה למול את בנה או לא.³⁹⁵ במהלך הדיון הגמרא מסבירה מדוע נשים פטורות בעצמן ממצווה זו: "דאשה כמאן דמהילא דמיא"³⁹⁶ - הנשים הן מולות מעצמן.³⁹⁷ הווה אומר, בניגוד לגברים, הנשים מתוקנות יותר. הן יותר קרובות לרצונו ית', ולכן הן יכולות לברך "שעשני כרצונו", מה שהאיש אינו יכול לומר.

⑤ בראשית רבה י"ז ז

מעשה בחסיד אחד שהיה נשוי לחסידה אחת, ולא העמידו בנים זה מזה, אמרו: אין אנו מועילים להקדוש ברוך הוא כלום, עמדו וגרשו זה את זה. הלך זה ונשא רשעה אחת, ועשתה אותו רשע. הלכה זאת ונשאת לרשע אחד, ועשתה אותו צדיק. הוי שהכל מן האשה [ב"ר י"ז].

⑥ מבשר טוב - האדמו"ר מביאלא

✽ האשה הטובה מהפכת פנימיות רצון בעלה - לטוב ✽

ובמכתן כוחן המופלא להפוך בעליהן לטוב, על ידי שהופכות
[בפנימיות] את רצונם לטוב. כדברי חז"ל [תנא רבי אליהו רבא י' "אין אשה כשירה - אלא העושה רצון בעלה". ושמעתי לפרש: שהן עושות את הרצון בבעליהן, היינו: הרצון לטוב ולקיום התורה והמצוות, ולשאיפה להתעלות בעבודת השם יתברך. והן הן הדברים: מכיון שבהן שורש ההתבטלות להשם יתברך, כמו שהן מברכות: שעשני כרצונו, על כן הן יכולות לעשות רצון בעליהן לטוב.

ברוך...שעשני כרצונו

⑦ מדרש רבה – נשא י"ט ה

— בנות ישראל • הן שורש השמירה —

עוד יש להתבונן במאמר הכתוב "יברכך ה' וישמרך". (נמדרש ו' כד).
ודרשו במדרש רבה (נשא י"ט ה): "יברכך – בבנים, וישמרך – בבנות,
שצריכות שמירה". וצריך להבין מה היא השמירה שאחר הברכה.

⑧ הרב ישראל אברהם קלאר, מובא בס' אספקלריה

וכן אתה מוצא גם כמתן תורה (שמות יט, ג) שה' פנה אל הנשים תחילה ובנה על נאמנותן ומסירותן, והעובדה נשתמרה בתודעה הלאומית ועברה מדור לדור בכל התעיות והירידות של עמנו. הרי בשכר נשים צדקניות זכו ישראל לגאולה והן ששמרו וטיפחו את זרע התחייה שעמדו כמה פעמים בגבורה וכאנשי חיל ומסרו עצמן וילדיהם עבור ה' ומצותיו במקומות שהגברים נכשלו.

9. מגן אברהם סימן מו

וכתב ב"ח יש מקשי' אמאי לא מברך שעשני ישראל כמו שאר ברכות שמברכין על הטובה פוקח עורים וכדומה ומתרצים משום דנוח לאדם שלא נברא משנברא ולכן קאמר' הלואי שלא עשני ועכשיו שעשני אני מברך שלא עשני עכו"ם או עבד או אשה ול"נ דאם היה מברך שעשני ישראל לא היה יכול לברך שעשני בן חורין שעשני איש שהכל בכלל וכוונתו לברך על כל דבר בפ"ע כו'

ברוך...שעשני כרצונו

10. ר' צדוק הכהן מלובלין - פרי צדיק ויקרא פרשת אמור

השיבותי הלוא גם ישראל אינם מברכין שעשני ישראל רק שלא עשני גוי ועבד וגם אין מברכין שעשני איש רק שלא עשני אשה (ועיין באורח חיים סימן מ"ו בט"ז ומגן אברהם שם), והטעם שאין לברך שעשני ישראל כי האדם עדיין הוא תחת הבחירה ובשם ישראל יכולה זה שבחר בטוב ומי יודע אם יכול לעמוד בבחירתו ולכן אינם מברכין רק שלא עשני גוי ועבד ועל כל פנים ניתן תחת הבחירה לבחור בטוב מחמת שאינו גוי ועבד, וכן שלא עשני אשה ובבחירתו לקיים כל המצוות שהאיש מצווה יתר על האשה, וכן כהן לא שייך לברך שעשני כהן כי גם כן הבחירה בידו להכניס הקדושה בלבו וגם צריך שלא לחלל את כהונתו, ושלא עשני ישראל בודאי לא שייך לברך דגם הם ישראל גם כן וחס ושלום לומר כן.

מנשה הקטן

(תשובות on thousands of פורים Ungvarer Rebbe wrote - 1923-2011)

שו"ת משנה הלכות חלק טו סימן כו

אלו דברי ידידות אשר ראיתי כעת להעיר בזה, והיות כי נתארכו הדברים ואין הז"ג אפילו לעבור עליהם מ"מ לפום ריהטא הם נראים דברים פשוטים וברורים ובפרט לחדש דבר חדש ח"ו שלא שערם אבותינו לא בזמן הבית ולא בזמן חז"ל ולא מהבאים אחריהם כלל וכלל לא, ולכן ודאי דיש בזה איסור גמור ומצוה לבטל מקהיל קהילות אלו, ובאמת הנשים הצדקניות אשר בזכותן נגאלו אבותינו ממצרים ובזכותן נעשה נס פורים ובזכותן נעשה נס חנוכה לא הם ולא זרעם הבאים אחריהם לא בקשו אחר החדשות אלו, וגם כהיום הנשים שאננות צדקניות שמחות לעשות רצון קונם ובמצות שעליהם הטיל הקדוש ברוך הוא ושמחים בשמחה לברך שעשני כרצונו, ויתן ה' שבזכותן נזכה להגאל מגלות המר הזה בביאת משיח צדקינו בן דוד ויגאלנו רוח אפינו משיח ה' וילמד תועים בינה, המצטער בצערן של ישראל ומצפה לראות בנחמתן בב"א.